

DIGITALISAATION UUDET MAHDOLLISUUDET

Termi digitalisaatio viittaa palveluiden ja tuotteiden muuttamista taktiilisesta ja analogisesta digitaaliseen muotoon. Lähikontaktiopetuksen vaihtuminen Zoomin ja muiden videopalaveriohjelmistojen yli pidettäviin etäluentoihin, kivijalkamyymälöiden syrjäytyminen verkkokauppojen edessä tai kirjaston palveluiden siirtäminen pilveen ja e-kirjojen lainaamista fyysisten kirjojen ostamisen sijaan ovat vain muutamia esimerkkejä siitä, kuinka digitalisaatio on jo muuttanut meidän elämäämme radikaalisti.

Uskon itse siihen, että digitalisaatio antaa meille mahdollisuudet luoda entistä tasa-arvoisemman yhteiskunnan, sillä tänä päivänä moni fyysinen tuote on ottanut digitaalisen muodon, jonka ei tarvitse enää jakaa fyysisten tuotteiden lainalaisuuksia. Musiikki, pelit ja ohjelmistot ovat monistettavissa ilmaiseksi, sen sijaan, että niitä tarvitsee painaa tai tuottaa fyysiseen muotoon ja toimittaa kalliilla ympäri maata kuluttajille ostettavaksi. Vaikka tämä muutos ei ole uusi, kotimikrotietokoneita ovat tavalliset kuluttajat voineet ostaa jo vuodesta 1974 alkaen (Garland, 1977), mutta silti digitalisaation näkyminen arjessa ontuu monelta osin. Fakta, että vuonna 2020 voidaan nauraa Postin epäonnistuneelle viestintä uudistukselle, tuntuu huvittavalta kun Posti on laitoksista ensimmäisiä, jonka olisi voinut kuvitella jäävän digitalisaation jalkoihin.

Olen itse suuri saavutettavuuden sekä vähemmistöjen oikeuksien puolestapuhuja ja olen havainnut monia puutteita julkishallinnon kriittisissä palveluissa, jotka haluaisin korjata. Joten, esimerkkiyrityksenä haluan kuvitella olevani Suomen julkishallinnon IT-palveluiden johtaja.

Tehtävässä on tarkoitus pohtia yrityksen (Suomi Oy Ab, tässä tapauksessa) strategiamuutoksia, jotka tukevat ja mahdollistavat digitalisaation. Tehtävänannon mukaan strategian suunnittelussa tulee huomioida How Digital Leadership Is(n't) Different -artikkelin neljä digijohtajan perusteita.

1. Palkkaa digijohtaja aloittaaksesi prosessin (Kane et. al. 2019). Setämies-öyhöttäjät kuten Mikael Jungner tai Ville Tolvanen, ovat osoittaneet olevansa toivottomia digiloikan saralla, joku nuorempi visionääri joka on ollut elämänsä aikana kasvanut teknologian parissa olisi luontevampi valinta. Samoin suurin osa julkisuudessa näkyvät johtohahmot, kuten Antti Kleemola eivät ole mielestäni osoittaneet, että he ymmärtäisivät digitalisaation todellista potentiaalia. Tämä on kaikista neljästä huomioista ehkä haastavin, sillä en osaa itse nimetä ketään digiprojektissa erityisen onnistunutta henkilöä.
2. Päivitä johtoryhmäsi digitaitoja säännöllisesti. Tämä on erittäin tärkeä pointti. IT-ala varsinkin liikkuu erittäin nopeasti. Mooren laki on osoittanut, kuinka nopeasti tietotekniikka muuttuu. Karkeasti joka toinen vuosi, prosessorin piirisarjan transistorien määrä tuplaantuu, joka tarkoittaa että tietotekniset laitteemme kutistuu ja tehot tuplaantuvat suhteellisen vikkellä. Samoin käy

tietoteknisille taidoille. Pitäisin huolen, että johtoportaahan henkilöstö tuntee uusimmat trendit ja mahdollisuudet IT-alalla kuin omat taskunsa tai että heillä olisi ainakin käytettävissä henkilöitä, jotka osaavat tuoda uudet mahdollisuudet teknisellä saralla heille esille. Johtajien koulutus digitalisaation saralla, muunakin kuin ammattijargonina, on kriittisen tärkeää. Panostaisin johtajien mahdollisuuksiin opiskella uusimpia teknologioita kädet savessa.

3. Luo ympäristö, jossa uudet johtajat pääsevät esille. Tämä on myös tärkeä seikka. Suojatyöpaikat ja statuksella ja bonuksilla ratsastavat sikarihuoneet ovat menneen talven lumia ja digitalisaation kehityksen esteenä. Alan todelliset, eettiset ja teknisesti pätevät visionäärit ovat ne avainhenkilöt, jotka varmistavat projektien läpiviennin sekä Suomi Oy Ab:n oikean fokuksen säilyminen.
4. Luo kokeilua mahdollistava yrityskulttuuri. Teknisten mahdollisuuksien todellista potentiaalia ei voida yleensä arvioida laput silmillä. Kun itse työstää ja pyörittää samoja ajatuksia viikosta tai kuukaudesta toiseen, tulee itse innovaatioille sokeaksi. Joskus nurinkurisetkin konseptit ovat nimenomaan niitä kaikkein tehokkaampia. Lohkoketjut ovat esimerkiksi yksi sivutuote kryptovaluutoista kuten Bitcoinista. Lohkoketjuja hyödynnettiin vain tiliotemaisesti transaktioiden verifioimiseen, mutta tänä päivänä kryptovaluutoissa ja muuallakin, lohkoketju saattaa valuutan sijaan olla se itse varsinainen tuote. Yrityksessä tulisi olla avoin keskustelukulttuuri eikä ideoita saa ampua alas heti kättelyssä. Vaikka jokin idea tuntuu hullulta konseptitasolla itselleen, joku toinen henkilö saattaa löytää mullistavan tulokulman tai nähdä potentiaalia siinä missä muut eivät. Xeroxin tietokoneiden käyttöliittymä Steve Jobsin varastamana Apple on antanut meille modernit graafiset käyttöliittymäympäristöt, sillä Jobs näki potentiaalia siinä missä Xerox ei.

Haluaisin itse haaveyrityksessäni keskittyä tosiaan digipalveluiden saavutettavuuteen. Pankkipalvelut ja postipalvelut ovat tavallisen kansalaisen elämän kannalta ehdottoman tärkeitä, mutta eriarvoisissa asemissa olevat henkilöt eivät voi mahdollisesti nauttia niistä. Suomessa pankkeja on tuomittu siitä, etteivät he ole mahdollistaneet pankkitilin perustamista esimerkiksi kodittomille tai ulkomaalaistaustaisille henkilöille. Miten täällä olisi tarkoitus tunnistatua vahvasti ilman pankkitunnuksia? Tai käyttää internetiä kun valtaosa suomen julkishallinnon palveluista eivät toteuta saavutettavuusdirektiivin vaatimaa WCAG2.1 AA-tason minimiehtovaatimuksia?

Uskon vakaasti siihen, että tavallisen kansalaisen tulisi saada vaikuttaa huomattavasti suoremmin valtion ohjelmistokehitysprojekteihin, sillä jos varsinaiset loppukäyttäjät, kuten tavalliset kansalaiset, jätetään pois kehitysprojekteista, meille syntyy vain ja ainoastaan uudet Apotin kaltaiset katastrofiprojekteja. Suomen valtion digipalveluita ei tulevaisuudessa johdeta senioriteetillä, vaan mahdollisimman innovatiivisilla ajatuksilla.

LÄHTEET

Kane, G. C., Nguyen Phillips, A., Copulsky, J., Andrus, G. (2019). How Digital Leadership Is(n't) Different. Haettu osoitteesta <https://sloanreview.mit.edu/article/how-digital-leadership-isnt-different/>

Garland, H. (1977). Design Innovations in Personal Computers. *Computer*, 3(10), 24-27. Haettu osoitteesta <https://www.computer.org/csdl/magazine/co/1977/03/01646402/13rRUwkfATk>